

70

גליונות לעירון בפרשת השבוע
בעריכת ד"ר נחמה ליבוביץ

----- שבת העשרים -----

השבוע לא דוּפדע
עלון ההדרכה

כ"ב ל"ו - מ"א; כ"ג א' - י"ח.

בלק (תשכ"א)

א. ל"ו: וישמע בלק כי בא בלעם

ויצא לקראתו אל עיר מואב

אשר על גבול ארנון אשר בקצה הגבול

תנחומא (בלק י')

"ויצא לקראתו אל עיר מואב" - למטרופולין שלה. מה ראה לקדמו לגבולין? אמר לו: "הגבולין הללו שנקבעו מימי נח, שלא תכנס אומה בגבול וברחה, הללו באים לשעקר אותם!"

... והיה מראה איך טרצו גבול סיחון ועוב, כאלו קובל עליהם.

רש"י: ד"ה אל עיר מואב אל מטרופולין שלו, עיר החשובה שלו, לומר: "ראה! מה אלו מבקשין לעקור!"

ל"ט: וילך בלעם עט בלק ויבואו קרית חוצות

תנחומא (בלק י"א) "קרית חוצות" - שעה שרוקים של מקח וממכר ומטח לו אטליז להלאות לו אוכלוסין, לומר: "ראה! מה אלו באין לחרב, בני אדם וחינוקות שלא חטאו להם?"

רש"י: ד"ה קרית חוצות: עיר מלאה שורקים: אנשים ונשים וטף בחוצותיה. לומר: "ראה ורחם שלא יעקרו אלו!"

- (1) מה הקשי חמדותי בפי ל"ו ובפי ל"ט טרצה רש"י לתרץ בעזרת המדרש?
- (2xx) מה ראה רש"י בדבריו הראשונים (ד"ה אל עיר מואב) לטעות מדברי סקור, מדרש תנחומא, ולפרשו כפי שפרש בד"ה קרית חוצות?

- (3) בעל בחלת יעקב על רש"י מקשה:
בראיון דברי רש"י ד"ה אל עיר מואב מרחיק לזכריו
בראשית מ"ד י"ג ד"ה ויטובו העיריה:
מטרופולין סתת והוא אומר "העיריה"? עיר כל טהיה?
אלא שלא חיתת תשובה בתיבהט אלא כעיר בינוניות על
עטרה בני אדם...

חסבר טה היא תקוניה וכיצד אפשר לייחבה?

- (4) חסבר את דברי גדרס "כאלו קובל עליהם".

ב. ל"ז: האטבט לא אוכל כבדך

רש"י (על פי מדרש תנחומא): בנחבא חסורו לצאת מעט בקליו.
מים לבן חסדרט - ובעקבותיו רש"י - מפרט פסוקנו
כאלו נאטו בנחומא ולא בחמיה!

xx (1) חסבר - מה הצריכת להוציא חפסוק טמטסער?

xx (2) באר יצחק (פירוש על רש"י מסכת תול"ג)

מאמר זה "חאמבט לא אוכל כבדך" יתפרט לדבר והפוכו. ר"ל
לחירב ולשלילה, כי להיות ה"א "חאמבט" ה"א החמיה, וט כן
מסמער לפי פסוק החירב: "הכי אמת הוא שלא אוכל כבדך!"
אבל זאת היא האמת סבדאי בידי לכבדך!"

אבל בכל זאת הטלילה גט כן בכח המאמר הזה, כי במצא
גט כן לפעמים ה"א החמיה טהיה מחקילמת! ולפי זה.
יתפרט גט כן, כי אמת הוא שלא אוכל כבדך.

וזה בלי ספק טבלק כורן במאמרו זה החירב, אבל אסרו
ז"ל, שהוא על דרך ציבא ולא ידע מה ציבא!

חסבר, את המושג "תמיהה מחקיימת", טבעתו רוצה בעל באר-יצחק
לפרט את מדרשנו, תן דוגמא מן המקרא לה"א החמיה בחוראה זו
בראש תמיהה מחקיימת!

(בלק תחב"א)

ג. מ' ויזבח בלק בקר וצאן ויטלח לבלעט ולטרטס אשר אחר.

במדבר רבה כ' (י"ז)

"ויזבח בלק בקר וצאן": הצדיקים אומרים מעט ופוטין הרבה כאברהם, שבאמר (בר' י"ח) "ואקחה פת לחם וסעדון לבכס" ואחר כך "מהרי חלם סאנים קטח...". "ואל חבקר רץ אברהם ויקח / פר בן בקר רך וטוב...". ורשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אין פוטין בלק אמר (כ"ב: י"ז): "כי כבד אכבוד מאד" וכטבא לא יגדר לו אלא בקר וצאן אחת.

התחיל בלעט חורק שביר עליו, שהיתה נפשו רחבה. אמר: "כך טלח לי? מחר אני בותן מארה בנכסיו. (כ"ג א') ויאמר בלעט אל בלק: בנת לי בזה טבעה מזבחות והכן לי בזה טבעה פרים וטבעה אילים!"

רמ"י ד"ה בקר וצאן: דבר מועט, בקר אחד וצאן אחד בלבד.

xx (1) לדברי המדרש הנ"ל מקשה בעל ידי משה: וקשה לי מה שאמר "ואפילו מעט אין פוטין..." והלא מעט עשה, טבחן לו בקר וצאן אחת?

נסח לייטב קוטייתו. (פ' בר' י"ח פסוקים ב' ח')

xx (2) כמה ממפרטי רמ"י מקטינים:

מביין לו שאינו אלא "בקר אחד וצאן אחד", ולמה לא יפרטנו כפי ספרו בבר' ל"ב י' ד"ה סור וחמור: דרך ארץ לוטר על טוריה הרבה "סור"; אדח אומר לחברו: "בלילה קרא התרגול" ואינו אומר: "קראו התרגולים".

נסח לייטב קוטייתו.

x (3) שר"ל ד"ה ויטלח לבלעט: עבין מתנה, כמו (מלכים א' ט' ט"ז) "ויתנה טלוחים".

מה קשה לו?

פרק כ"ג

ד. הטרה את הכנותיו למטלו הראשון להכנותיו למטלו השני:

ט"ו: התיצב כה על עולתך ואבכי אקרה כה
-- --
ט"ז: ויקר ה' אל בלעט
-- --
ויטס דבר בפיו ויאמר:
טוב אל בלק וכה תדבר
י"ז: ויבא עליו והנה ניצב על עולתו וסרי מואב ואתו ויאמר לו בלק: מה דבר ה'?
י"ח: ויטא מטלו ויאמר...

ג. התיצב על עולתך ואלכה אולי יקרה ה' לקראתי ודבר מה יראני והגדתי לך וילך טפי
ד: ויקר אלוהים אל בלעט ויאמר אליו את טבעת המזבחות ערכתי ואעל ער ואיל במזבח
ה: ויטס ה' דבר בפיו בלעט ויאמר: טוב אל בלק וכה תדבר
ו: ויטב אליו והנה ניצב על עולתו הוא וכל טרי מואב
-- --
ז: ויטא מטלו ויאמר...

(א) התוכל להסביר סבת אחידים מן הטבירים הנ"ל?

(2) ט"ז: רמ"ב ד"ה ויטס דבר בפיו: ומה היא הסימה הזאת? ומה חסר המקרא באמור: "טוב אל בלק וכה תדבר"? אלא כשהיה טרם טאינו ברטה לקלל, אמר: "מה אבי חוזר אצל בלק לצערו?" ונתן לו הקב"ה רסן וחכה בפיו, כאשר הקדש בחמה בחכה, להנליכה אל אטר יוצה, אמר לו: "אל כרחך חסוב אל בלק!"

x (א) בעל בחלת יעקב על רמ"י מקשה:

ל: ידעתי למה לא מוט חרב כל ילד (מסות ת') "ויטס ה' דבר בפיו בלעט"? ובפרט דבמדבר רבה וכן בתנחומא אמרו כן על (חייברו לפסוק ה'). - נסח לייטב קוטייתו!

x (ב) למה מביין רמ"י ציור כפול של "רסן" ו"חכה" ומה היו דבריו חסרים או אמר אחד מהם?